

Izhaja vsako sredo in petek zjutraj.
 Stane za celo leto 15 L
 » » pol leta 8 »
 » » četrt leta 4 »
 Za inozemstvo celo leto lir 40.
 Na naročila brez do poslani naročnine se ne moremo ozirati.
 Odgovorni urednik: Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 55

V Gorici, v petek 20. julija 1928

Leto XI.

Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej. — List izdaja konsorcij »Gor. Straže«. — Tisk Katoliške tiskarne v Gorici. Kl. v. Piazzetta št. 18.

Uprava in uredništvo: ulica Mameli št. 5. St. poš. tek. rač. 11/1147. Telef. int. št. 308.

„V potu svojega obraza...!“

»V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh.« Ta zakon je postavil Vsevečni iz ljubezni do človeštva, da bi vladal v družbi red. Delo mora pridobivati kruh. Ta nauk je najtrdnjša opora proti izkoriščanju svojega bližnjega, pa tudi najtrdnjše jamstvo proti ubožtvu, proti osiromašenju množice. Ta nauk bi moralo braniti človeštvo z vsemi svojimi silami. V svoji kratkovidnosti ni tega napravilo, vsled tega trpi. Trpi poedini človek, trpi delavska družina, predvsem žena in otroci, trpi vse človeštvo, ki je odvisno od zaslužka svojega dela.

Naravni zakon je, da pride kruh edino od dela. Človeštvo pa je dopustilo, da se je pričel pridobivati kruh brez dela, radi tega se je moral kruh odvzeti delu. Ker se je pa kruh odzvel delu, kateremu pripada, da ga dajo kapitalu, strada delo. Na ta način je prišla razpoka v človeško družbo, velika razpoka, ki jo deli v malo družbo izkoriščevalcev in v veliko družbo izkoriščanih.

Delo strada. To stradanje je povzročilo, da je moral poginati delavec na delovni trg svojo ženo in svoje otroke. S tem je bila žena oropana svoje največje časti — žene, družinske matere, družina pa svojega solnca. Otroci ne uživajo več nežne nege matere, ne slišijo več sladkih in skrivnostnih povesti, njihovo življenje ni spleteno s skrivnostnimi vezmi krščanske družine, ki združuje v enoto očeta, mater in otroke. Pretresljivo sliko opisuje krščanski sociolog dr. J. Klug, ki jo je sam videl in doživel v proletarski družini: Mati sedmerih otrok je vstala zgodaj zjutraj, da je pravočasno v tovarni. Najstarejša hčerka je morala zbuditi ob določeni uri mlajše sestrice in bratce. Razun nje so šli še trije drugi v šolo. Zadovoljiti so se morali s slabim zajtrkom. Kaj pa ostali trije? Dva — deček star 4 leta in deklica v starosti dveh let in pol — je privezala za noge k mizi, najmlajšega — starega eno leto — pa povila v zibelki kakor nemo žival! Mati večkrat ni mogla opoldne domov. Največkrat je morala najstarejša 13-letna hčerka pripraviti kosilo za mater, zase in za svoje brate in sestrice. Tako je šlo, dokler ni mati obnemogla in padla pod bremenom na svojem križevem potu. Jetika jo je rešila. In otroci? Ravno omenjeni sociolog jih je našel in preskrbel, da so prišli v sirotišnico. In oče? Obupal je ter se udal pijači. To je ena slika in dovolj grozna.

Če bi pa odgrnili zavese delavskih stanovanj, bi videli še več grozot. Bi videli, da biva v isti sobi z otroki in možem jetična mati; bi videli, da so čestokrat lonci prazni; bi videli, da je delavska družina brez postelj, posteljnine, brez odej, brez obuvala, brez obleke, brez drv. Grozne posledice tega, ker delo strada, ker ni po pravici plačano!

Če ima kdo dolžnost, potem jo ima krščanska družba, da se s tem vprašanjem temeljito bavi. Zla seveda ne bo mogoče odpraviti v celoti, doseže se pa marsikaj.

V prvi vrsti bi morali zahtevati, da stori država svojo dolžnost v polni meri. Skrb za družino, za zdrav razvoj in porast družine mo-

ra postati ena glavnih nalog države. Državi morajo slediti velika javna podjetja in vsi delodajalci. Pri tem se seveda ne sme dogajati, da se vpelje n. pr. družinska doklada samo za tri otroke. Na ta način se vzgaja strah pred otrokom. Dru-

Kaj se godi po svetu?

V dnevih od 18. do 24. julija se vršijo na Dunaju velike slavnosti, namreč

deseti nemški pevski praznik.

Nemška pevska zveza je mogoča na organizacija, ki šteje 560.000 članov. V zvezi so zastopani vsi Nemci v Nemčiji in inozemstvu. Pevska zveza je velika družina, ki pazi na svoje člane in jih od časa do časa zbira na velike pevске praznike. Zadnji tak praznik je bil pred štirimi leti v Hannoverju. Tam so določili, da se bo prihodnja velika prireditev pevске zveze vršila na Dunaju.

Pevske, umetniške prireditve imajo redkokdaj vpliv na politiko. Pevci živijo le lepoti pesmi, politika jim je po navadi deveta brigada. Da bi se pa celo prostovoljno postavili v službo kake politične misli, tega bi jim pa skoro gotovo nihče ne prisodil. Nemški pevci so se. Gonilna misel dunajskega pevskega praznika je »Anschluss« — priklopitev Avstrije k Nemčiji. Nemški pevci so se zbrali, da proslavijo spomin velikega skladatelja Franca Schuberta in da se ob lepoti nemške pesmi še trdneje strnejo v neločpa v trdno enoto.

Zanimivo je, kaj piše dunajsko in sploh nemško časopisje o političnem pomenu pevskih dni. J. Deisenberger, prvi predsednik Bavarske pevске zveze, je napisal značilne pozdravne besede: »Mi se čujemo z vami, avstrijski bratje, po krvi in kulturi neločljivo zvezani. Naša srca so polna najglobljega notranjega veselja, da smejo pred vsem svetom podati izjavo o bratstvu. Ime Dunaj je kakor čarobna beseda zbrala bavarske pevce — Franke, Švabe, Bavarce — v mogočen zbor, ki nam bo, avstrijski bratje, z gromovitim glasom zaklical: »Bolečina je kovač, ki kuje srca in jih s težkimi in trdimi udarci sklepa v trdno enoto.«

Resne, globokoresne besede, ki se zdijo, da slabo soglašajo z vriskanjem in prazniškim veseljem. Toda prav njih vsebina, njih usoden pomen povzroča, da naš pevski pozdrav vriskuje doni iz srčnih globin. Bolečina kuje jekleno. Iz nje nega dela pa bo vstalo naše žareče hrepenenje in naše čakanje: Ena nemška domovina.« Tako Deisenberger.

Podobno in še jasneje se je izrazil inž. Vincenc Schumy, predsednik Koroške pevске zveze. Schumy je zapisal: »Druga velika misel, ki obvladuje Nemško pevsko zvezo, je nesebična narodna misel, prosta vsakršnega strankarstva in predsodkov. Na tem občutju sloni zahteva po kulturni združitvi vseh po svetu raztresenih Nemcev, predvsem pa zahteva po prikloplitvi Avstrije k nemški državi. Pesem je najmočnejša in najlepše izrazna

žinske podpore morajo biti neomejene z ozirom na število otrok. Ta ali oni bo trdil: »To je vse lepo, toda denarja ni.« Zavedajmo se kot katoličani, da ne sme pri tako važnih vprašanjih igrati denar odločilne vloge. To dela hladni kapitalist. Mi pa moramo iti v boj za človeka, za vsakega posameznega, še bolj pa za družine.

oblika za narodno čustvovanje in mišljenje nemškega naroda.

Praznik Nemške pevске zveze na Dunaju se je nesporno izoblikoval v eno največjih manifestacij, ki ne bo navdušila samo najširših plasti lastnega ljudstva za veliko misel narodnega ujedinjenja, temveč bo vsemu kulturnemu svetu jasno, razločno in nazorno pokazala, da se Nemcem ne sme kratiti pravica do samoodločbe.

Ta dva glasova nista osamljena. Vse udeležence preveva ista misel, misel na kulturno in politično zdinjenje vseh Nemcev.

Take izjave imajo seveda politične posledice. Francoska vlada je naročila svojemu poslaniku, naj odide z Dunaja, dokler bodo trajale slovesnosti. Poslanik je povabilo na slavnosti odklonil in odšel na letovišče. Prej pa je še obiskal zveznega kanclerja Seipla in ga prosil, naj tega ne smatra kot dokaz sovražstva. Francija da je le proti »Anschlusu«.

Na Dunaj sta prispela tudi predsednik nemškega državnega zbora Loebe in nemški notranji minister Severing.

In tako vidimo, da je misel na priklopitev Avstrije k Nemčiji prodrla že v vse plasti nemškega naroda. Države, ki mejijo na Nemčijo, se sicer z vso silo protivijo »Anschlusu«, toka naravnega razvoja pa ne bodo mogle zavreti.

Za svetovni mir.

Bralci »Goriške Straže« se gotovo še dobro spominjajo na razne predloge o večnem svetovnem miru. Misel se je spočela v Franciji. Francoski zunanji minister Briand je lani v juniju predlagal Združenim državam severne Amerike pogodbo, ki bi obe stranki zvezala z večnim medsebojnim prijateljstvom. Amerika je po svojem zunanjem ministru Kelloggu odgovorila, da je pripravljena skleniti tako pogodbo, ako se k podpisu pritegnejo še druge velike države na svetu. Francija s tem ni bila zadovoljna. Pogajanja so se razbila. To je bilo prvo dejanje.

Misel na večni mir ni zaspala. V začetku letošnjega leta so Združene države predlagale Angliji, Nemčiji, Franciji, Italiji in Japonski podobno pogodbo, kar so vse države v načelu sprejele. Francija pa je od svoje strani predlagala istim državam nekoliko drugačno pogodbo. Prijemljivega uspeha zopet ni bilo. To je bilo drugo dejanje.

Francija popušča.

Ameriški zunanji minister Kellogg ni odnehal. Videl je, da se velike države strinjajo z njim. Zato je razposlal po svetu novo pismo. To pot je v svoje mirovno prizadevanje vključil tudi manjše države, n. pr. Poljsko, Čehoslova-

ško kot zastopnico Male antante, itd. Poleg tega pa je potihno pritisnil na Francijo, češ, če ne priznate, da je moje stališče pravo, potem vam ne morem jamčiti, kako bom uredil vprašanje vaših dolgov pri nas.

Nato so dohajali odgovori. Nemčija, Anglija, Italija, Španija so odobrile Kelloggove načrte. Medtem se je v Berlinu vršila konferenca pravnikov Zveze narodov. Na tej konferenci so juristi prepričali francoske zastopnike o velikih vrlinah Kelloggovega načrta. Francija se je vdala in v pismu z dne 14. julija sprejela Kelloggovo stališče.

Združene države so torej zmagale. Sedaj je treba še natančno določiti vse obveznosti podpisnikov in razne morebitne slučaje, v katerih je vojna dovoljena. Ta stvar utegne trajati še par mesecev. Upajo pa, da bo pogodba lahko že jeseni podpisana. Francija zahteva, naj se pogodba podpiše v Parizu.

Kakor kaže, je to dolgotrajno prerokanje vendar rodilo nekaj sadu. Vojne ne bodo sicer odpravili, pač pa jo bodo saj nekoliko omejili. In to je tudi omembe vredno.

* * *

Kriza jugoslovanske vlade.

General Hadžić se še nadalje pogaja z raznimi osebnostmi glede nove vlade. V sredo se je razgovarjal z londonskim poslanikom Gjuricem. Govorila sta najbrž o posojilu. Razvoj dogodkov kaže, da se bo sestavila volilna vlada. Gotovega seveda ni nič, ker nujne notranje in zunanje politične potrebe govore proti takojšnjim volitvam. Kriza pa postaja trajna.

Okno v svet.

Boji v Arabiji.

Med Anglijo in državo Yemen na Arabskem polotoku je že dolgo trajal spor radi razmejitve. Ker se obe stranki nista mogli sporazumeti na mirnem način, sta segli po orožju. Spor je za Italijo precejšnje važnosti, ker je Yemen pod skoro izključnim gospodarskim in deloma tudi političnim vplivom Italije.

Grško-jugoslovanska pogodba.

Širijo se vesti, da bo Venizelos predlagal Jugoslaviji pogodbo, ki bo podobna oni, pred leti sklenjeni s Pangalosom. Pangalos je takrat dovolil Jugoslaviji velike ugodnosti v Solunu. Vesti o Venizelosovih namerah še niso potrjene.

Med Poljsko in Litvo

so se že dolgo vršila pogajanja za rešitev raznih gospodarskih in prometnih vprašanj. Uspeha ni bilo nobenega. Te dni so se pogajanja sploh prekinila.

Nemiri v Berlinu.

V Nemčiji so sprejeli amnestijo. Izpuščenih je bilo mnogo političnih kaznjencev, med katerimi je bilo tudi precej komunistov. Njihovi sodrugi v Berlinu so jih prišli čakati z godbo in zastavami na kolodvor. Ker niso prišli ob določenem času — vlak je imel zamudo — je zbrana množica napadla kolodvorsko postopje. Kmalu pa je bila na mestu policija, ki je hotela razgnati množico. Nastal je pretep, v katerem je bilo mnogo ljudi ranjenih. Končno je policija naredila red.

Kriza češke vlade.

Čehoslovaški finančni minister dr. Engliš je v sredo odstopil. Vzrok odstopa je nesoglasje med njim in agrarno stranko.

Novi mehikanski predsednik ustreljen.

Novoizvoljeni predsednik mehikanske republike general Obregon je bil v torek ustreljen. Neki neznanec je prišel v generalove prostore in oddal nanj pet strelcev, ki so vsi zadeli. Obregon je bil pred kratkim izvoljen za predsednika in bi moral svoje mesto nastopiti v decembru. Bil je istih načel kot Calles.

Stalin o vojni in miru.

Sovjetski komisar Stalin je pred kratkim izjavil, da prav nič ne zaupa tistim državnikom, ki se prizadevajo, da bi ustvarili večni mir med narodi. To da delajo samo, da bi se laže pripravili na vojno.

Bela Kun

bo 27. julija odsedel svojo kazen. Potem bo moral zapustiti Avstrijo. Sedaj se že pogajajo, kako ga bodo spravili v Rusijo. Najbrž ga bodo spravili v kako nemško pristanišče, ako bo Nemčija dovolila, in potem ga bo kaka sovjetska vojna ladja ali kako rusko vojaško letalo odpeljalo v Rusijo.

Požar v Gorici.

V sredo zjutraj je v hiši Narodnega zavarovalnega zavoda (Istituto nazionale delle assicurazioni) na Verdijevem tekalšču nastal požar. Gorelo je v podstrešju. Na kraj nesreče so kmalu došli gasilci, ki so ogenj pogasili. Škoda je pa vendar precej velika. Pravijo, da presega 40.000 lir.

O prispevkih za obrtniški sindikat.

Od raznih strani, tako tudi s Kobariškega, je prejelo naše uredništvo od majhnih obrtnikov vprašanja, ali morajo plačati prispevek L 30 za obrtniški sindikat. (Federazione fasc. dalle comunita artigiane). O vprašanju sindikatov smo že večkrat pisali. Nihče ni dolžan po zakonu vpisati se v sindikat. Toda tudi če ni vpisan, mora plačati prispevek za sindikat, v katerega spada po svoji stroki. Če pa je vpisan, mora poleg prispevka plačati še članarino za sindikat in je tudi

podvržen drugim dolžnostim, ki mu jih nalaga sindikatni statut in sklepi vodstva. Kar se tiče posebej obrtniškega sindakata, smo pred kratkim pisali v »Goriški Straži«, da naj majhni obrtniki, ki delajo sami brez vajencev in delavcev in ki ne delajo mogoče niti celo leto, napravijo na sindikat prošnjo, da jim odpiše ali pa vsaj zniža sindikatni prispevek. (Naslov: Federazione Fascista della Comunita artigiana, Ufficio Provinciale Gorizia, Corso Vittorio Emanuele No. 10.)

Vročina.

Na Dunaju je 13 ljudi umrlo od vročine. Tudi iz drugih krajev prihajajo vesti o številnih smrtnih slučajih solnčarice.

Dobra letina

se obeta v Jugoslaviji. Posebno Hrvaško, Slavonija, Bosna in Banat se veselijo pridelka, kot ga že 20 let ni bilo. Izvrstno kaže sadje, pšenica in vino.

DNEVNE VESTI.**Danilo sedemdesetletnik.**

V nedeljo 15. julija je najstarejši slovenski gledališki igralec Anton Cerar, znan pod imenom Danilo, obhajal svoj sedemdeseti rojstni dan. Danilo deluje pri gledališču že nad 50 let. Njegovo ime je nerazdružljivo zvezano z zgodovino slovenske gledališke umetnosti.

Nova deželna uprava.

Državni podtajnik v notranjem ministrstvu Bianchi je imel v nedeljo 15. julija v Cosenzi velik govor o deželni upravi. Njegovo mnenje je, da je treba vse samostojne uprave, posebno pa deželno, spraviti pod strogo državno nadzorstvo. To da se bo v kratkem zgodilo. Zadeva ni zakonski predlog bo predložen prihodnji seji ministrskega sveta.

Novi kvestor v Gorici.

Za goriškega kvestorja je imenovan dr. Antonio Gorgoni, ki bo drugi teden prevzel svoje posle.

Giolittijev pogreb.

Giolitti je bil pokopan v sredo v Cavourju ob udeležbi velikanskega števila občinstva in z vsemi častmi, ki gredo takemu odličnemu državniku.

General Sanna umrl.

V torek 17. julija je umrl general Sanna, predsednik posebnega sodišča za varstvo države (tribunale speciale) v Rimu. Star je bil 69 let.

Belgrajski atentator umrl.

Momčilo Ivanov, ki je težko obstrlel belgrajskega policijskega ravnatelja Žiko Lazića, je umrl za poškodbami, katere si je sam povzročil.

Suša in vročina.

Suša je povzročila ogromno škodo širom cele naše dežele. Posebno hudo udarjen je Kras, kjer je zmanjkala celo pitna voda in voda za živino. Kaj pomeni tako pomanjkanje vode, ve samo tisti, ki je kaj

takega sam preizkusil. Ljudje se vprašujejo, kaj bo?

Ni pa samo pri nas škodovala suša. Vesti iz sosedne Jugoslavije pravijo, da so v Hercegovini in v Dalmaciji uničeni skoraj vsi poljski pridelki. Pa tudi povsod drugod po Srednji Evropi je napravila suša ogromno škodo, ker huda vročina je bila tudi drugod, dokler ni bila znižana od neviht v zadnjih dneh.

Letos je suša napravila posebno škodo, ker je nastopila zelo zgodaj in zelo močno. Pa tudi vročina je bila taka, kot že zlepa ne. Tako vročega začetka poletja ni bilo pri nas že nad 55 let, ker zapiski pravijo, da je termometer zrastel tako visoko kot letos leta 1873, torej pred ravno 55 leti. Vendar pa tudi takrat ni bila vročina tako občutna, ker je termometer stal visoko samo kratak čas, dočim letos skozi več dni.

Zato ni nič čudnega, če je solnčarica zahtevala letos desetine žrtev, tako na Dunaju, v Berlinu, v Parizu in drugod. Pri nas se o tem ni slišalo, pač pa je našlo pri nekaj ljudi smrt v valovih, kar je tudi posledica hude vročine.

Iz Dunaja poročajo, da se je kopalo v nedeljo v Donavi nad pol milijona Dunajčanov, kar pomeni: vsak tretji Dunajčan.

Upajmo, da je suša in huda vročina prenehala, a pomisliti moramo, da imamo pred seboj še kos julija in še celi avgust in tudi še tako imenovane pasje dneve.

Suša ustavlja delo.

Radi suše je Soča tako padla, da pri električni napravi v Podgori zmanjkuje vodna sila. Vsled tega tudi podgorska predilnica ne more polnomočno obratovati in je zato začelo vodstvo tovarne krajšati delovni čas in ustavljati delo tudi med delovnimi urami.

C. Doyle — Milan:

Plešočki možički.

(Detektivska dogodba.)

»Sedaj šele pridem na jedro celega vznemirljivega naključja, na del, za katerega rešitev bi rad uporabil vašo pomoč. Pred približno osmimi dnevi — v četrtek preteklega tedna je bilo — sem odkril na polknu nekega okna množino majhnih plešočk postav, kakor te tu na papirju. Naččkane so bile s kredo. Mnenja sem bil, da jih je naredil hlevski hlapec, a prisegel mi je, da ne ve nič o tem. Naj si bo že kakor hoče: tekem noči so prišle tja. Hitro sem jih zbrisal in sem šele kasneje o tem omenil svoji ženi. Na moje začudenje je vzela ona stvar za zelo resno in me je prosila, če zopet katere najdem, naj jih takoj niej pokažem. Cel teden se niso več prikazali novi možički, toda včeraj zjutraj je ležal tale papir na solnčni uri v vrtu. Dal sem ga Elzi in ona se je onesvestila. Odtedaj je njeno obličje sanjavo, je popolnoma zmešana in groza ji zre iz oči. Takoj sem vam pisal, gospod Hol-

mes, in priložil listek. Stvari nisem mogel predati policiji, ker bi se mi smejali, a vi mi boste znali svetovati, kaj naj naredim. Nisem bogataš; toda če preti moji ženi nevarnost, sem pripravljen žrtvovati poslednji vinar.«

Prikupljive zunanosti je bil ta mož starega kova in čvrste korenine, preprost, raven in ponosen, s plavimi, zvestimi očmi in čednim, odkritim obrazom. Ljubezen in zaupanje do svoje žene so izražale njegove kretnje in njegova izvajanja. Holmes je pripovedovanje pazljivo poslušal in sedel, zatopljen v razmišljanje, nemo na svojem stolu.

»Ali ne mislite, gospod Cubitt,« je rekel čez nekoliko časa, »da bi bila najboljša rešitev, ko bi se vi naravnost z vašo ženo sporazumel in jo prosil, naj vam zaupa svojo tajnost?«

Hilton Cubitt je zmajal z glevo.

»Obljuba ostane obljuba, gospod Holmes. Ko bi se mi Elza hotela razkriti, tedaj bi to storila prostovoljno. Če tega noče, je ne morem siliti. Pravico pa imam, da naredim na drugi način vse potrebne korake za pojasnitev te zadeve — in to hočem!«

»Tedad vam hočem z vsemi svojimi močmi pomagati. Torej, pred vsem, ali ste slišali ali videli kaj tujega v vaši sosesčini?«

»Ne.«

»V vaši domovini menda ni mnogo prometa, tako da bi spoznali takoj vsak tuj obraz.«

»V neposredni bližini, da. Toda nekoliko dalje se nahajajo nekatera mala kopališča, čijih prebivalci sprejemajo poleti goste.«

»Ti hieroglifi gotovo niso brez pomena. Ako so popolnoma svobodno izbrani, nam bo skoraj nemogoče jih razbrati. Ako pa leži v tem nek način skladanja, daljšanja in krajšanja, tedaj ne dvomim, da bomo našli rešitev. Predležeči vzorec je vsekakor premajhen, da bi zamogli kaj začeti, in dejanja, katere ste nam pripovedovali, so preveč nejasna, da bi lahko podali gotovo podlago za nadaljno preiskavo. Radi tega bi vam predlagal, da se zopet vrnete v Norfolk, pazite na vse in natančno prepisite kjerkoli zasledite nove plešoče možičke. Nemala škoda je, da nimamo nobene prepisa prvih znamenj, ki so bila s kredo napisana na polkno.

Poizvedujte tudi pazljivo o morebitnih tujcih v okolici. Kakor hitro izveste kaj novega, pridite takoj k meni. Druga naveta vam za sedaj ne morem dati, gospod Cubitt. V nujnem slučaju sem vedno pripravljen, da se odpeljem in vas osebno poiščem.«

Po tem obisku je postal moj prijatelj zelo zamišljen in tekem naslednjega dne sem ga ponovno videl, kako je vzel listič papirja iz svojega dnevnika in opazoval dolgo in resno zagonetna znamenja. Ni pa govoril več o tem, dokler nisem, po štirinajstih dnevih ali še pozneje, hotel oditi, a mi je nena doma zaklical:

»Bolje bi bilo, da tu ostaneš, Watson.«

»Čemu?«

»Ker sem prejel danes zjutraj od Cubitta — saj se še spominjaš onega moža s plešočkimi možički? — brzojavko. Ob eni uri in dvajset minut dospe na postajo na Liverpoolski cesti in mora tedaj vsak trenutek biti tu. Iz obvestila sklepam, da nama prinaša važna poročila.

(Dalje.)

Kaj je novega na deželi?

Vipavsko.

Vročina žge in pari, da ni več mogoče prestati. Ponekod so začeli že kositi turšico, tudi krompir je pri koncu. Da bi Bog odvrnil to strašno šibo, smo priredili procesijo v Log. V torek se je nebo pooblačilo, začelo je grmeti in vsi veseli smo čakali dežja. Vsul se je proti severu in do bro močil, čeprav je bil kratek. Na jugu je pa le prah poškopil. Plaz nincem in sosedom bo pričelo zmanjkati vode, če se nas nebo ne usmili. Saj se oblači vsak dan, pa pihne burja in razžene oblake na vse strani. Delajmo pokoro in upajmo!

Kanalsko

Suša je začela tudi pri nas močno pritiskati. Krompir je skoro docela uničen, drugi pridelki pa zelo trpe. Nekateri vasi: Kal. Levpa, Banjšice, Lokovec so imele zadnji torek proti večeru miren, krepak dež, ki je polja zelo poživil. Ročinj, Kanal, sploh desni breg Soče pa tega blagoslova ni bil deležen. Upamo pa, da se bo nas nebo v kratkem usmilo.

Miren.

Pri nas ni deževalo že par tednov. Suša je uničila krompir, fižol in drugo zelenjavo ter prve nasade korusu. Ako v kratkem ne bo dežja, ne bo popolnoma nič koruze in ne bo mogoče posejati »činkvantina«, ker je zemlja presuha. Edini letošnji pridelki so bili polovično žito, nekaj svilodov in prva košnja.

Sp. Tribuša.

Pred kratkim so začeli pri nas delati cesto iz Sp. Tribuše čez Karnomljo proti Idriji. Dela napredujejo prav dobro in upamo, da bomo imeli kmalu izdelano to novo cesto, ki bo važnega pomena za naše gospodarstvo.

Dornberg.

Pretekli je že mesec, odkar smo imeli pri nas zadnji dež. Žgoče solnce uničuje poljske pridelke. Krompir in fižol sta uničena, turšica v močnih zemljah še drži, toda mogoče le še par dni. Tudi trta že občuti sušo, v poldanskih urah listje uvne. Da imamo tako močno sušo, je kriva dosti močna burja, ki je divjala več dni zaporedoma. Čez noč pihlja gorak veter, tako da ni bilo že kake tri tedne nočne rose. Vse se poprašuje: kaj bo, kaj bo? Kako naj si pomagamo? Začnimo z varčevanjem! Fantje, opustite tiste »plesneve« zabave. Dekleta, oprimate se starih narodnih noš in opustite razkošne moderne obleke. Vladne oblasti pa prosimo, naj nam odvzamejo ali vsaj znižajo

davek. — Po vsej državi se bije žitna bitka, to je: dela se na to, kako bi se pridelalo kolikor mogoče največ žita. Mogoče bi bilo dobro misliti nato, kako bi se pri nas ob času suše namakala naša polja. Z napravno vodnih kanalov iz Vipave bi bilo težavno in poleg tega bi se pokvarilo preveč itak majhnega polja. Z nabavo močnih sesalk, kot jih imajo gasilci, bi se namakanje lažje izvedlo. Saj je večina našega polja ob bregovih reke Vipave. Nekaj denarja bi žrtvovala naše občine, nekaj država, ki bi imela tudi korist od tega. Prosimo tozadevne strokovnjake, naj bi se za to stvar zavzeli.

Volče.

Že dolgo ni bilo dopisa iz našega kraja, zato mi dovolite nekoliko prostora, g. urednik! Vročina je velika. Suša je tudi pri nas pritisnila na polje, ki je letos obetalo zelo lepo. Da bi se dobri Bog nas usmilil in nam poslal tako potrebnega dežja. — Prejšnji mesec smo zgužbili županstvo, ki je šlo v Tolmin. Pravijo, da bo manj stroškov. Bi bilo res dobro, ker smo z davki in nakladami obremenjeni do skrajnosti. Posebno živinski davek je previsok. — Tudi od nas se je izselilo mnogo moških v tujino. — Poroke v vsej župniji letos še ni bilo nobene. Vzrok: slabe razmere. — Prejšnjo nedeljo se je vršilo blagoslovljenje nove podružne cerkvice na Selih. Ob tej priliki smo imeli tam prvo službo božjo po vojni. — Zadnjo soboto smo imeli sv. birmo. Birmancev je bilo še precej. Odobravati pa nikakor ne moremo veseljačenja, ki se je pokazalo ob tej priliki. Potratnost v obleki, pijači in vozarjenju z luksuznimi avtomobili je pri mnogih šla čez mejo. Zakopani smo do grla v dolgove, brezposelnost je naša vsakodnevna nadloga, gospodarsko propadanje se vedno bolj širi, beda in revščina postajata vedno bolj stalni naši spremljevalki in vendar živimo vsi, stari in mladi, lahkomišelnostno tjavendan. Kaj pomaga potem tarnanje in zdihovalje, da je življenje težko in neznosno. Saj vendar sami tako hočemo.

Kostanjevica na Krasu.

Dne 7. t. m. je umrl po daljšem bolehanju g. dr. Ivan Okretič, star 30 let. Bil je zelo živahen in delaven fant, ki se je udeleževal zlasti na gospodarskem polju, o čemur je tudi pisal. Škoda, da je neizprosna smrt pretrgala nit delavnega življenja. Pokoj njegovi duši! — V četrtek dne 12. t. m. je nenadoma

umrl g. Franc Trampuž, star 76 let. Zadel ga je kap v desno stran. V sredo je še južinal z družino; potem je potožil svoji soprogi, da se čuti slabega. Pomagali so mu v posteljo, s katere se ni več dvignil. Po sprejemu sv. zakramentov za umirajoče je mirno v Gospodu zaspal. Njegov sijajni pogreb v petek 13. t. m. je pokazal, kako je bil rajniki spoštovan. Naj počiva v miru! — Kakor drugod, pritiska tudi pri nas suša, ki grozi uničiti vse pridelke. To nesrečo občutimo še tem bolj,

ker smo imeli ravno v najboljšem času košnje 3 tedne vojaške strelne vaje, da nismo mogli o pravem času kositi. Nekateri živinorejci nimajo sena niti za eno kravico. Kakor izgleda, bodo prisiljeni odprodati živino. Ker ta najbrže ne bo imela ugodne cene, nam preti težka gospodarska kriza. — Tudi pri nas se je začelo izseljevanje v Ameriko. Do sedaj se je izselilo okrog 15 oseb, v kratkem se pa odpravi še večje število ljudi na pot v mrzlo tujino.

GOSPODARSTVO.

Goriški trg kmečkih pridelkov v zadnjem tednu.

Celotni trg se razvija v znamenju suše. Posebno se občuti suša pri zelenjavi. Blaga je na splošno zelo malo na trgu, tako, da ga sploh ni mogoče pošiljati v Nemčijo, ker se izplača vožnja tja šele, če se pošlje vagon blaga. Blago izvažajo večinoma na bližnje avstrijske trge in na Dunaj.

Hruške: Na trg pride dnevno od 30 do 50 kvintalov hrušk več vrst. Najbolj cenjene in najmanj je formantink po ceni 2.50 do 3.50 L za kg. Mnogo je takoimenovanih kordiljk, katere imenujejo v Vipavski dolini tudi dunajke ali funtarce. Je to precej debela hruška, letos nekoliko drobnejša vsled suše, ki pa nima nobenega posebnega okusa. Tržejo jo zeleno in izvažajo v velikanskih količinah na Dunaj, kjer je cenjena kot prvovrstna hruška za vkuhanje. Cena tem hruškam je nizka, in sicer od —.90 do 1.10 L za kg. Iz Vipavske doline prihajajo na trg hruške cukranke, na kratkih repih, okrogle, večinoma rdečkaste in pikaste. Cena 2 do 2.20 L za kg. Na trg prihajajo tudi drobne viljavovke (vrtolanjke). Priporočljiva in cenjena vrsta.

Jabolka pride na trg po par kvintalov po 1.20 do 1.80 kg.

Breskev pride dnevno okoli 20 kvintalov, ki so v zadnjem času zelo drage in je po njih velikansko povpraševanje, tako da so dosegle v posameznih dneh 4.50 do 5 lir za kg. Na trg prihajati dve vrsti in sicer Amsden (Vipavci jo imenujejo »prajzovka«, ker jo je prinesel v Rihenberg g. Voigtländer iz Prusije) in Triumf. Bolj priljubljena je v inozemstvu Amsden, ker ima belo meso, dočim je Triumf rumena. Grestri pa obe. Izgleda, da trenutno ni nobene konkurence iz ostalih pokrajin Italije, pač pa da bo začela konkurenca v kakih 10 dneh.

Marelj pride še vedno na trg do 30 kvintalov dnevno in dosežejo

zelo lepe cene, t. j. od 3.50 do 4 lire za kg.

Slive: Cimberji so po 1.20 za kg, rengloti (reine Claude = regina Claudia = kraljica Klaudivija) pa po 3.— L za kg. Slednjih je še zelo malo.

Smokev (fig) pride na trg dnevno do 10 kvintalov po 1 do 1.20 L za kg.

Zelenjave v splošnem zelo primanjkuje, kar ni čudno, zato pa je zelo draga. Fižol solatnik 2.40 do 2.80, kljukec isto, prvi domači paradižniki po 1.20 do 1.30, koče po 1.20 do 1.30, kumarice istotako.

Zelenjava je slaba, nič lepa.

Po krompirju ni povpraševanja iz inozemstva. Dosedaj ga je bilo odposlanih komaj kakih 10 vagonov. Cena je nizka, in sicer se suče okoli 30 lir za kvintal.

Prometni davek (Tassa scambio) in prisilna otvoritev tekoč. računa pri Poštni hranilnici.

Prometni davek se je doslej plačeval navadno s posebnim dvojnim kolkom; glava kolka se je prilepila na fakturo oziroma enakovredno listino, odrezek pa na kopijo. Ta način bo ostal tudi v bodoče, kadar prometni davek ne dosega L 300.— pri eni fakturi oziroma skupini faktur, tičočih se istega trgovskega zaključka. Če pa prometni davek presega L 300, veljajo naslednja določila:

Trgovci, industrijalci in obrtniki, posamezniki ali družbe, ki so vpisani v davčnih seznamih v kat. B za obdavčljiv dohodek manjši kot 15.000 lir, bodo plačevali prometni davek v znesku L 300 ali več na poštni tekoči račun pristojnega Registerskega urada. Potrebne položnice dobe na poštinih uradih. Plačila se morajo izvršiti najkasneje tri dni po izvršeni izmenjavi blaga.

Trgovci, industrijalci in obrtniki, posamezniki ali družbe, ki so vpisani v davčnih seznamih v kat. B za obdavčljiv dohodek L 15.000 ali več, morajo otvoriti tekoči račun pri Poštni hranilnici (Ser-

Dr. Julij Kugy

sedemdesetletnik.

Včeraj dne 19. t. m. je obhajal sedemdesetletnico dr. Julij Kugy, kot človek, planinec in leposlovec mož svetovne slave. Ta dan je poseben tudi za nas Slovence in še zlasti za nas goriške Slovence, zakaj ta mož svetovnega slovesa je proslavil širom sveta tudi naš mali narod, može izmed našega ljudstva, našo domovino, naše krasne doline in divne planine, našo divno »planinsko hčer« Sočo in druge reke, potoke in bistre studence, globoka modro zelena »morska očesa« — planinska jezera, pisane bujne cvetke naših gor, svobodnega vladarja planinskega neba in divnega svobodnjaka planinskih strmin in čeri.

O dr. Kugyju je pisal lanski koledar naše Mohorjeve družbe. Vendar pa povzamem na tem mestu nekaj črtic iz njegovega sila bogatega in zajemljivega življenja.

Rodil se je dr. Kugy v Trstu 19. julija 1858. Njegov oče je bil velik trgovec s kolonijalnim blagom in to trgovino je vodil po očetovi smrti tudi sin. Oče je bil rojak Korosec iz Podlpe pri Podkloštru. Mati našega dr. Kugyja je bila hči slovenskega pesnika Ivana Vesela Koseskega. Oče in mati sta bila vzorni in zelo blagi osebi in od njiju je podedoval svoje mehko srce tudi sin, mož izrednih kreposti. — Svoje starše je prav otroško ljubil, v svojih spisih se jih zelo rad spominja z vsem spoštovanjem in z vso nežnostjo. Prav tako tudi svoje blage tete po materi, ki mu je nado mestovala kasneje mater.

Dr. Kugy se je že zelo mlad jel zanimati za naravo. Vse življenje ga je posebno veselila botanika, nauk o rastlinah, cveticah. V tem je pravi strokovnjak. Prav tako tudi njegov prijatelj, Albert Bois de Chesne, ki ima ves trentski lov že 30 let. Skupno sta lani v Trenti pri cerkvi D. M. ustanovila velik, krasen botanični vrt in v njem bodo zastopane vse cvetice Julijskih pla-

nin — od Črne prsti pa tja čez Preddel mimo Sv. Višarij do Visokega Špika nad Policami (Montaio) do Karnskega pogorja.

Istočasno je dr. Kugy bolj in bolj vzljubljal naše gore in kmalu ga ni bilo iz lepa vrha, da bi ga ne bil preplezal, največ v družbi svojega najboljšega, najljubšega prijatelja — trentskega slovitega vodnika Andreja Komaca (Mota) ter njegovega drznega tovariša Jožefa Komaca.

V svojem nenavadnem navdušenju za planine in lepoto božjega stvarstva je prehodil in preplezal kasneje večkrat vsa gorovja koroska, tirolska, švicarska, vse tja do južne Francije. Vselej se je pa vedno z največjo ljubeznijo zopet in zopet povračal v Trento in v kraljestvo našega v lepoti nedosežnega Triglava. Le-ta se mu je najbolj zakoreninil na dno srca.

Skoraj celih 50 let je dr. Kugy hodil in plezal po gorah, redno tudi popisoval svoje poti, doživljaje, nedosežno krasne narave in svoje nepopisne užitke. L. 1925. pa je iz-

dal veliko, krasno knjigo svojih spominov »Iz življenja planince«. Dosti bo, če rečemo, da nima ta planinska knjiga glede prisrčnosti in pesniškega duha para na vsem svetu! V njej govori nad 200 strani o naših prelepih planinah, o našem svetu in tudi naših ljudeh. Pisana je knjiga sicer v nemškem jeziku, a tako lepo, prisrčno, globoko ni pisal še noben Slovenec o naših planinah.

Mi štejemo z vso pravico dr. Kugyja za našega človeka, našega genija; tudi naše ljudstvo, ne samo izobraženstvo, ga spoznava bolj in bolj in mož postaja od dne do dne bolj naša dika, naš ponos.

Ob 70-letnici pa zaključimo vsi drju Kugyju:

Ohrani Bog Te v cveti

še mnogo zdravih, srečnih let,

in daj z očmi in v duhu zreti

planinski krasni božji svet;

in vse življenje nudi naj

Ti svoj opoj planinski raj,

a končno z ljubljenco Triglava

Ti duh na rajski naj Triglav odplava!

Trentar.

Koledarček.

- 23. jul. ponedeljek, Apolinarij.
- 24. jul. torek, Kristina, m.
- 25. jul. sreda, Jakob, ap.
- 26. jul. četrtek, Ana, mati M. D.
- 27. jul. petek, Natalija, m.
- 28. jul. sobota, Viktor, p.
- 29. jul. nedelja, Marta, d.

vizio dei conti correnti postali). Če kdo že ima tak tekoči račun, mu seveda ni treba otvarjati novega. Dejstvo, da je kdo vpisan v davčnem seznamu kat. B za znesek L 15.000 ali več, zadostuje, da mora otvoriti omenjeni račun, četudi izvršuje tako trgovino, obrt ali industrijo, ki sploh ni podvržena prometnemu davku. Ta skupina plačuje od 1. marca 1928 prometni davek v znesku L 300 ali več tako, da žirira na svojem računu v korist pristojnega Registerskega urada v 3 dneh po izvršeni izmenjavi blaga tozadevni prometni davek. Noben drug način ni dovoljen.

Kavcije: Oni, ki spadajo v drugo skupino in morajo biti imetniki tekočega računa pri Poštni hranilnici, morajo vinkulirati v korist finančne uprave (Amministrazione finanziaria) sledeče kavcije: Obdavčljiv dohodek v kat. B Lir 15.000 do 25.000 kavcija L 500, obdavčljiv dohodek L 25.000 ali več — kavcija L 1000. Vinkulira se s priporočenim pismom na Računski urad (Ufficio Conti) v Trstu. Potrebne tiskovine za otvoritev tek. računa se dobe pri vsakem poštnem uradu. Obdavčljiv dohodek in kategorija je razvidna iz davčnega plačilnega naloga (Cartella del pagamento).

Po 1. I. 1929 bodo morali imeti vsi, ki so vpisani v davčnih seznamih v kat. B za katerikoli obdavčljivi dohodek, posebno nekolokovano potrdilo, ki ga bo izstavil na zahtevo davčni urad, in ga bodo morali pokazati finančnim kontrolnim organom.

Oni, ki bodo šele vpisani v davčne sezname kat. B, za obdavčljiv dohodek L 15.000.— ali več, bodo morali najkasneje v 3 mesecih po zadnjem dnevu izložitve davčnih seznamov, otvoriti tekoči račun in vinkulirati tozadevno kavcijo:

a) do 14. aprila vsakega leta, če je bil kdo vpisan v glavnem seznamu ali pa dopolnilnem seznamu I. serija;

b) do 14. oktobra vsakega leta, če je bil kdo vpisan v dopolnilnem seznamu II. serija.

Podružnice, agenti, zastopstva i. t. d. morajo otvoriti lastni račun le, če so posebej obdačene in ne obremenjen z glavnim podjetjem. Podjetij, ki bi izstavljala tako visoke fakture, da bi znašal prometni davek L 300.— ali več, ni mnogo pri nas; precejšnje pa je število trgovcev, ki morajo otvoriti račun pri poštni hranilnici.

V podrobnosti teh odredb se naš list ne more spuščati, pač pa se do bijo pri registerskih uradih zelo važna pismena navodila, ki jih je izdalo finančno ministerstvo.

Tržne cene

dne 19. julija 1928.

Česen L 0.60 do 80; zelje sveže L 1.20 do 1.40; korenje 1 do 1.20; kumare L 1.30 do 1.70; čebula 0.80 do 1.—; pesa 1.40 do 1.60; fižol navaden 1.80; fižol koks 2.60; glavната solata 1.60 do 1.80; krompir 0.40 do 0.50; peveroni 4 do 4.40; paradižniki 1.60 do 2; grah 2.60 do 3; redič L 2 do 4; špinača L 1.40 do 1.60; fižol v stročju L 2.40 do 3; vrzote L 1.20 do 1.40; bučice L 1.60 do 1.80; marelice L 3.20 do 4.60; sveže fige L 1 do 1.20; limoni L 0.30 do 0.50 kos; jabolka L 1 do 1.60; hruške L 1.80 do 3.40; breskve L 2.40 do 5.20; slive L 11.40 do 2.60; maslo sveže L 14; maslo presno L 17 do 18; mleko L 1 do 1.10 liter; skuta L 4; jajca L 0.50 do 0.55 kos.

Valuta.

Dne 19. julija si dobil:

za 100 franc. frankov	74.60 do	74.90 Lir
za 100 belg. frankov	264.50 do	268.50 "
za 100 švic. frankov	366.25 do	368.25 "
za 100 češ.-slov. kron	56.42 do	56.72 "
za 100 dinarjev	33.47 do	33.77 "
za 100 nemških mark	452.25 do	458.25 "
za 1 šterling	92.72 do	92.92 "
za 1 dolar	19.02 do	19.08 "
Novci po 20 frankov	72.50 do	74.50 "
za 100 avst. šilingov	266.25 do	272.25 "

Benežijske obveznice

dne 20. julija 1928: 75.

Listnica uredništva.

Sveta vojska, Ljubljana: Prosimo, da nam pošljete članek, katerega ste nam najavili po doposlani dopisnici. »Slovenca« namreč nismo prejeli. Bog živi!

Zaloga vina. V Gorici, ul. Formica št. 1, tik Korna, prodaja pristna naravna vina, bela in črna, kakor tudi kraški teran, lastni pridelek. Zagotavlja se poštena postrežba v vsakem oziru. Cene razmeroma zelo nizke. Priporoča se Pirec Josip.

Praščerejci! Dva mrjasca za spuščanje, in sicer nemške žlahtne pasme (Deutsches Edelschwein) in nemške požlahtnjene pasme (Deutsches veredeltes Landschwein) ima Mrak v Tolminu (pri spuščevalnici žrebcev). Mrjasci so izvrstni, čistokrvni in zajamčeno dobri plemenjaki. V nasprotnem slučaju je spuščanje brezplačno. — Ne zamudite prilike!

Vipavsko vino. Kmetijsko društvo v Vipavi ima veliko zalogo izvrstnega domačega namiznega in desertnega vina. Kupci se vabijo.

Išče se konservatorist s spričevalom za podučevanje orgel, harmonije ter kontrapunkta. Obrniti se je na tovarno orgel Iv. Kacin, Gorica, P. Tommaseo 29.

The New DECCA 66

Če poslušate novo DECCA slišite samo godbo, čudežno po moči in glasu.

Pridite in poslušajte!!!

E. Wokulaf & C.

GORICA, Corso

Telefon 347.

OKULISTIČNI AMBULATORIJ
Dott. Gilberto Delneri

zdravnik kirurg

sprejema od 11½ do 12½ dop. in od 3 do 4 pop.

Corso Verdi 28, Gorica.

Zdravnik za zobe in usta
Dr. LOJZ KRAIGHER

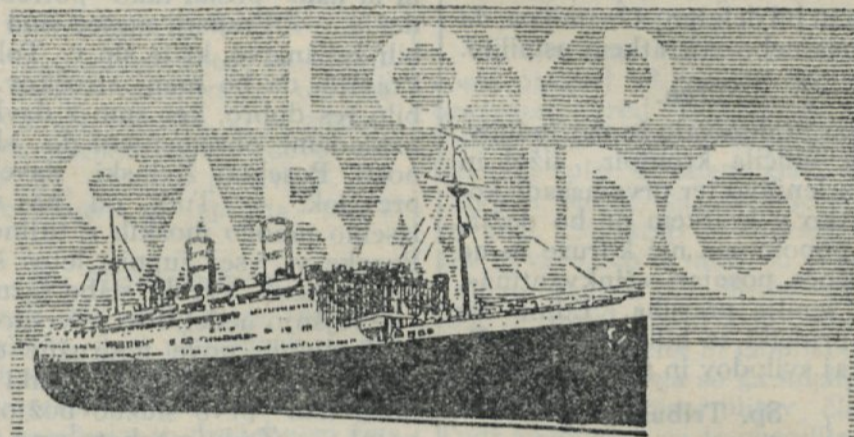
sprejema v GORICI
Piazza della Vittoria šte. 20
in v svoji podružnici
pri SV. LUCIJI šte. 35

Dott. Gius. Comel

specialist za bolezni v
nšesih, nosu in grlu,
bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah.
Sprejema od 9-11 predp. in od 3-4 pop.
Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Cosulich Line
v južno in severno AMERIKO
Najboljša oskrba

Prevoz z velikimi parniki
Iz Trsta do Buenos Aires L. 2150
s parnikom „Belvedere“ L. 1850
Prihodnji odhodi: 8. in 25. sept.
Pojasnila daje zastopnik - - - -
Kap. A. Le Lievre, Corso V. E. 9 - Gorica

Nagla vožnja v Amerike in v Avstralijo
z novimi velikimi brzoparniki.

Prihodnje vožnje iz Genove:

„Conte Grande“ - „Conte Biancamano“

Iz Genove v New Jork v 9. dneh.

„Conte Rosso“ - „Conte Verde“

„Principessa Maria“ - „Principessa Giovanna“

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ dneh.

„Principe di Udine“ - „Maria Cristina“

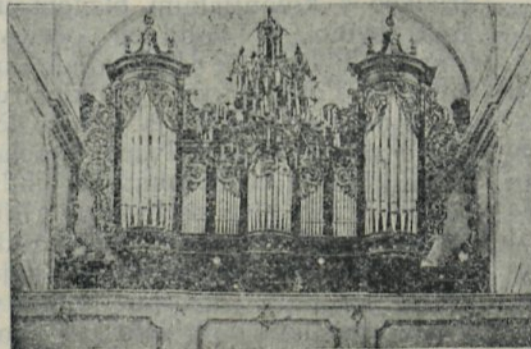
Iz Genove v Avstralijo v 37. dneh.

Vsi parniki so preskrbljeni z brzozjavom „Marconi“ — električno razsvetljava — izvrstno kuhinjo in največjim komfortom.

Tretji razred ima udobne kabine z 2, 4 in 6 posteljami dostojno opremljenimi, prostorne jedilne dvorane — dvorane za kadičce — dvorane za dame — mostove za sprehajanje — kopalji — kino.

Pojasnila daje zastopnik LLOYD SABAUDO
F. ROSICH, GORICA, Via Contavalle št. 4 Telefon št. 3-74

ZITZMANN & JEŽEK

Tovarna orgel, harmonijev in klavirjev, — ustanovljena l. 1925. — Delo prvovrstno, po vsakem načrtu. Cene zmerne.

Glasbeni svetovalec:
Emil Komel, učitelj glasbe.
Odlične reference!!!

GORICA - Corso Verdi šte. 30
STANOVANJE: Via Ponte Isonzo 17

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica
CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenschart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega oblačila.
Blago solidno!
Cene zmerne!